

Győri Ítéltábla
Gf.II.20.174/2016/7/I.

A Győri Ítéltábla a Mátyás Ügyvédi Iroda által képviselt **felperesnek** a jogtanácsos által képviselt **I. r.** és a jogtanácsos által képviselt **II. r. alperes** ellen közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti perében a Győri Törvényszék 2016. június 22. napján kelt G.20.968/2014/40. számú ítélete ellen az I.r. alperes által 41., a II.r. alperes által 42. sorszám alatt előterjesztett fellebbezés folytán megtartott tárgyalás alapján meghozta a következő

közbenső ítéletet:

Az ítéltábla az elsőfokú ítélet fellebbezett részét megváltoztatja, megállapítja, hogy az alpereseket egyetemleges kártérítési felelősség terheli a felperesi hulladékártalmatlanítási tevékenység gyakorlásának megtiltása, illetőleg felfüggesztésével okozati összefüggésben 2012. november 29. és 2013. március 21. között keletkezett felperesi károkért.

A feljegyzett illetékre és elsőfokú perköltségre vonatkozó rendelkezéseket mellőzi.

Egyetemlegesen kötelezi az alpereseket, hogy 15 nap alatt fizessenek a felperesnek 127.000. (Egyszázhuszonhétezer) Ft másodfokú perköltséget.

A marasztalás összegére nézve az elsőfokú bíróságot az eljárás további folytatására utasítja.

Ez ellen a közbenső ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint az I.r. alperes jogelődje (továbbiakban I.r. alperes) elsőfokú közigazgatósági (környezetvédelmi) hatóságként a felperes részére a telephelyén folytatandó veszélyes és nem veszélyes hulladékok ártalmatlanítására és az ahhoz kapcsolódó előkezelésre egységes környezethasználati, egyben környezetvédelmi működési engedélyt adott. Az engedélyben előírta a kibocsátott füstgáz sósav koncentrációjának folyamatos mérését is. Ezt a célt szolgáló műszer 2012. november 6-án meghibásodott, amit a felperes aznap bejelentett az I.r. alperesnek, a mérőműszer visszaszerelésére és beüzemelésére 2012. november 20-án került sor, ezzel egyidejűleg a műszer kalibrálása is megtörtént. Ugyanezen napon (2012. november 20-án) az I.r. alperes elsőfokú közigazgatási hatósági jogkörében eljárva előre be nem jelentett helyszíni ellenőrzést tartott a felperesnél. Ennek eredményeként az I.r. alperes 2012. november 27. napján *meghozott 12679-2/2012. számú határozatával* a felperes hulladékártalmatlanítási tevékenységének gyakorlását *a 314/2005. (XII.25.) Kormányrendelet (a továbbiakban: Korm. r.) 26. § (1) és (5) bekezdéseire hivatkozással* azonnali hatállyal megtiltotta. Határozatának indokolásában utalt a felperes számára előírt folyamatos mérési kötelezettségre, ami a mérőműszer meghibásodása miatt nem valósulhatott meg, a sósav emisszió mértéke nem volt ellenőrizhető, a levegővédelmi előírások nem teljesülhettek, ennek folytán fennállt a veszélye a súlyos környezetterhelésnek. A felperes fellebbezése

folytán *másodfokú közigazgatási hatóságként eljáró II.r. alperesi jogelőd (továbbiakban II.r. alperes) a 2013. február 18. napján kelt 14/7398-13/2012. számú határozatával az elsőfokú döntést akként változtatta meg, hogy a határozat I. pontjában foglalt, a tevékenység megtiltását előíró rendelkezés helyett a tevékenység felfüggesztését írta elő és a II. pontban kötelezte a felperest levegőtisztaság-védelmi intézkedési terv kidolgozására. A II.r. alperes határozatának indokolása szerint egyetértett az elsőfokú közigazgatási hatóságként eljáró I.r. alperessel abban, hogy a felperes részéről a környezetveszélyeztetés megvalósult.*

A felperes az I-II. r. alperesek fenti (12679-2/2012. és 14/7398-13/2012. számú) közigazgatási határozatai alapján 2012. november 28. és 2013. március 21. napja között a hulladékégetési tevékenységét leállította.

A II.r. alperes határozatával szemben a felperes keresetet terjesztett elő, és a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 2014. március 19-én kelt K..../2013/15. számú jogerős ítéletével a keresetnek helyt adva a II.r. alperes 14/7398-13/2012. számú határozatának I. pontjában foglalt rendelkezést - az I.r. alperes elsőfokú határozatának I. pontjára is kiterjedően - hatályon kívül helyezte. Határozatának indokolásában rámutatott, hogy az elsőfokú közigazgatási határozat a tényállás tisztázásához szükséges körülmények értékelését egyáltalán nem tartalmazta, a másodfokú közigazgatási hatóság ugyanakkor megállapította, hogy a mérőműszer javítása alatt a füstgáztisztító folyamatosan működött, halogén tartalmú hulladék égetése nem történt. A közigazgatási bíróság nem értett egyet azzal, hogy a mérőműszer meghibásodása mint tény, elegendő lenne a környezetveszélyeztetés automatikus megállapításához. Kifejtette, hogy az elsőfokú határozat nem jelölt meg egyetlen olyan jogszabályi rendelkezést sem, amely a mérőműszer javítása idejére az égetőmű leállítását írta volna elő. Az elsőfokú közigazgatási határozat meghozatalának időpontjában a mérőműszer már kijavítva és kalibrálva működött. Így az azonnali hatályú tiltó rendelkezés mindenképpen jogellenes volt, mivel a tényleges környezetveszélyeztetés lehetősége nem állt fenn. A másodfokú közigazgatási határozat szintén indokolatlanul rendelte el a tevékenység felfüggesztését, mert a Korm. r. 26. § (5) bekezdése alapján erre is csak a veszélyeztető helyzet esetén, annak megszűnéséig lett volna lehetőség, nem pedig az intézkedési terv benyújtásáig. A veszélyhelyzet nem állt fenn, annak alátámasztására a korábbi évek adatainak elemzése nem volt alkalmas. A közigazgatási bíróság az ügyintézési határidő túllépését is az ügy érdemére kiható jogsértésként értékelte, tekintettel arra, hogy a közigazgatási hatóságnak a fellebbezés felterjesztése időpontjában is rendelkezésére álltak azok a tények, amelyekből megállapítható volt, hogy nem indokolt sem a tevékenység megtiltása, sem annak felfüggesztése.

A Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság jogerős ítélete ellen a jelen per II.r. alperese terjesztett elő felülvizsgálati kérelmet, de a Kúria a 2014. október 8-án kelt Kfv.II..../2014/5. számú ítéletével a Győri Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság K..../2013/15. számú ítéletét hatályában fenntartotta.

Az I.r. alperes 2013. március 20-án kelt határozatában előírta, hogy a felperes 2013. december 31. napjáig köteles egy új mérőműszert kiépíteni (a tartalék mérőműszer kiépítését előíró intézkedési tervet jóváhagyó 6688-2/2013. számú határozat). A felperes az új mérőműszer beszerzését előíró elsőfokú közigazgatási határozattal szemben rendes

jogorvoslattal nem élt, és az elsőfokú közigazgatási határozat alapján 2013. december 3-án telepítette a tartalék mérőműszert.

* * *

A felperes módosított keresetében - a Ptk. 349.§ (1) bekezdése, 339.§ (1) bekezdése, 355.§ (4) bekezdése és 344.§ (1) bekezdése alapján - az I-II. r. alpereseket egyetemleges kérte kötelezni közigazgatási jogkörben okozott kártérítés jogcímén 138.440.967,-Ft, és ennek 2013. március 22. napjától járó késedelmi kamatai megfizetésére. Ebből 66.661.785,-Ft-ot a 2012. november 28. és a 2013. március 21. közötti leállási időszakban „elszenvedett veszteségeként”, 37.051.491,-Ft-ot - az előző és a következő év azonos időszakának átlagos nyeresége alapján számított - elmaradt haszonként, és 34.727.691,- Ft-ot, mint az új mérőeszköz szükségtelen beszerzési költségét igényelte. Álláspontja szerint az I-II. r. alperesek jogellenes határozataikkal leállították, illetve felfüggesztették a hulladékártalmatlanításai tevékenységét, és emiatt őt a keresetben érvényesíteni kívánt összegű kár érte.

Az I-II. r. alperesek érdemi ellenkérelmükben a keresetet jogalapjában és összecszerúságában is vitatták. Álláspontjuk szerint - a jogszabály által lehetővé tett - mérlegelési jogkörükben eljárva hozták meg a jogvita alapját képező közigazgatási határozatokat, ami nem volt kirívóan okszerűtlen mérlegelés eredménye, ezért magatartásuk sem volt felróható, ami a kártérítési felelősségüket kizárja. Az új mérőműszer beszerzését előíró elsőfokú közigazgatási határozattal szemben pedig a felperes a jogorvoslati lehetőségét sem merítette ki. A II. r. alperes - a szakvélemény kiegészítését követően is - vitatta a felperes könyvelési adatain alapuló szakértői vélemény által meghatározott veszteség és elmaradt haszon összegét.

Az elsőfokú bíróság a fellebbezéssel támadott ítéletével egyetemlegesen kötelezte az alpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg a felperesnek 103.713.276 Ft-ot, és ennek 2013. március 22. napjától járó törvényes mértékű késedelmi kamatait, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kötelezte a felperest, hogy fizessen meg az államnak 795.000,-Ft feljegyzett kereseti illetéket, és akként rendelkezett, hogy a feljegyzett további 705.000,- Ft kereseti illetéket az állam, a perrel felmerült költségeiket a felek maguk viselik. Megállapította a kirendelt igazságügyi könyvszakértő díját, és rendelkezett annak kiutalásáról. Határozatának indokolásában rögzítette, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény hatálybalépésével összefüggő átmeneti és felhatalmazó rendelkezésekről szóló 2013. évi CLXXVII. törvény (új Ptké.) 54. §-a szerint a perbeli jogvitára az 1959. évi IV. törvény (Ptk.) rendelkezései alkalmazandóak.

Kifejtette, hogy a felróhatóságnak a Ptk. 4. §-ának (4) bekezdésében foglalt felelősségi zsinórmértéke értelmében a közigazgatási jogkörben okozott károkért való felelősség megítélésénél azt kell vizsgálni, hogy a közigazgatási szerv úgy járt-e el, ahogy az adott helyzetben általában elvárható. (Ptk.349.§ (1) bekezdés, 339.§ (1) bekezdés) A közhatalmi jogkör gyakorlásából eredően az államhatalmi szervek vizsgálatokat folytatnak, ellenőrzéseket végeznek, eljárásokat kezdeményeznek, döntéseket hoznak, amelyek során megvalósult esetleges téves jogalkalmazás önmagában még nem alapozza meg a kártérítési

felelősséget. A felróhatóság mércéje kettős: elsődleges a jogszabályi mérce, azaz a károkozással érintett anyagi jogi és eljárásjogi szabályozás, amelyből következően, ha a károkozással érintett eljárás maradéktalanul megfelel a szabályok szerinti előírásoknak, a felróhatóság kizárt. A jogszabályi rendelkezések megsértése sem vonja maga után feltétlenül a felróhatóság megállapítását, az adott helyzetben elvárható eljárás mellett is bekövetkezhet jogszabálysértés. A gondossági mércének való megfelelést a bírói gyakorlat azon töretlen ítélkezési elv alapján határozza meg, miszerint az a körülmény, hogy a közigazgatási szerv helytelenül alkalmazta a jogszabályokat, önmagában nem elég a kártérítési igény megalapozására. Ehhez olyan többlet tényállásra van szükség, mely nem csupán a jogszabályoknak a jóhiszemű, bár esetleg téves alkalmazását, hanem a gondossági mércének a sérelmét is megállapíthatóvá teszi (BDT2008.1817., BDT2004. 1074., BDT2004.1028). Nem lehet szó a felróhatóság körén kívül eső téves jogalkalmazásról, ha a jogszabály teljesen nyilvánvaló és egyértelmű, nem ad lehetőséget a tények mérlegelésére. A közigazgatási szervek jogalkalmazó tevékenysége szükségszerűen magában foglalja az anyagi és eljárási szabályok eltérő értelmezését; az egyértelmű, nyilvánvaló, mérlegelést nem engedő rendelkezések kivételével az értelmezés eltérő álláspontjából adódó feltétlen kártérítési felelősség a közhatalom gyakorlásának lényegét lehetetlenítené el (Debreceni ítélőtábla Pf.I..../2015/4. számú ítélet).

A Ptk. 349. § (3) bekezdése szerinti kár érvényesítésének különös előfeltétele a kár elhárítására alkalmas rendes jogorvoslati lehetőség igénybevétele, vagyis ennek hiánya önmagában kizárja az alperesek kártérítési felelősségét. Az új mérőműszer beszerzését előíró elsőfokú közigazgatási határozattal szemben a felperes rendes jogorvoslatot nem vett igénybe, ezért az elsőfokú bíróság a keresetet ezen - az új mérőműszer beszerzési költségének megtérítése iránti - részében elutasította.

A kereset további részét tekintve rámutatott, hogy a Ptk. 355. § (4) bekezdése nem határozza meg a kár fogalmát, hanem a kár egyes összetevő elemeit nevesíti, így az igényt érvényesítő féltől függ az, hogy ezek közül kártérítés jogcímén melyiket érvényesíti. A felperes a konkrét esetben elmaradt vagyoni előnyt (elmaradt hasznót, illetve veszteséget) érvényesített. Ennek mértéke megállapításánál nem a tervezett nyereség, hanem a tényleges haszonkiesés az irányadó (BH. 1998.106.), amit reális és ellenőrizhető adatok igazolnak (BH. 1986. 514.). Ennek megállapítása szakkérdés, így gazdálkodó szervezet esetében az elmaradt haszon, illetve a veszteség meghatározásának a valós könyvelési adatokon nyugvó igazságügyi könyvszakértői véleményt aggálymentesnek tartotta, és ítélkezése alapjául - az alperesi észrevételek ellenére - elfogadta. Az igazságügyi szakértő által alkalmazott módszer abból a szempontból nem volt vitatható, hogy a szakértő a szakvéleménye elkészítéséhez miért az adott módszert alkalmazta. (BDT 2002. 614.) A könyvszakértő kellő indokát adta annak, hogy miért indokolt az általa alkalmazott módszer, ezért az elsőfokú bíróság a szakértői módszerét vitató alperesi érvelést, és másik igazságügyi könyvszakértő kirendelésére vonatkozó bizonyítási indítványt elutasította. A beszerzett igazságügyi könyvszakértői vélemény alapján a leállási időszakban előállt veszteséget 66.661.785,-Ft-ban, az elmaradt haszon összegét 37.051.491,-Ft-ban határozta meg. Mind az elmaradt haszon, mind a veszteség kárnak minősül, ezért ezt a kárösszeget (66.661.785 Ft + 37.051.491 Ft=103.713.276,Ft) a károkozó alpereseknek meg kell térítenie a károsult felperesnek.

A Ptk. 344. § (1) bekezdése alapján az alperesek egyetemleges kártérítési felelőssége azért áll fenn a felperessel szemben, mert úgy alkalmaztak mérlegelésen alapuló döntést, hogy nem álltak fenn a mérlegelés jogszabályban előírt feltételei. Kárt együttesen azért okoztak, mert a felperesi tevékenységet annak ellenére leállították, illetve felfüggesztették, hogy a mérőműszer kijavítása megtörtént továbbá, hogy az megállapítható lett volna, hogy a mérőműszer a javítást követően sem alkalmas a feladata ellátására. Önmagában a mérőműszer meghibásodásának ténye nem elegendő a környezeti veszélyeztetés megállapításához, mert a veszély fennállása az egyedi körülmények értékelését, és ezt megelőzően azok részletes feltárását igényli. Az I.r. alperesnek a meghibásodás napjától tudomása volt a hibáról, de ellenőrzésre és intézkedésre csak a visszaszerelés napján került sor. Az ellenőrzés során sem a környezeti károsodás, sem a környezeti veszélyeztetés ténye nem került alátámasztásra. Az I.r. alperes az egyedi körülmények vizsgálatát és értékelését mellőzte, feltételezésekre alapított, a tényállás tisztázását mellőzte, állításainak bizonyítását elmulasztotta. Mind az elsőfokú, mind a másodfokú közigazgatási határozat jogsértő volt, mert akkor írták elő a jogszabályban foglalt, egyébként nem is kötelező, csak választható intézkedést, amikor annak feltételei egyértelműen hiányoztak. Az elsőfokú közigazgatási határozat meghozatalának időpontjában a mérőműszer már kijavítva és kalibrálva működött, így az azonnali hatályú tiltó rendelkezés annak szükségtelensége miatt jogellenes volt. A másodfokú közigazgatási határozat szintén indokolatlanul rendelte el a tevékenység felfüggesztését, mert erre csak a veszélyeztető helyzet esetén, annak megszűnéséig lett volna lehetőség. A hulladék ártalmatlanítási tevékenység gyakorlásáról szóló 314/2005.(XII. 25.) Kormány rendelet 26. § (1) és (5) bekezdései alapján nem volt kötelező elem sem a tevékenység korlátozása, felfüggesztése, sem annak megtiltása. E választható intézkedések közül akkor célszerű bármelyik alkalmazása is, ha attól eredmény várható. A perbeli esetben e követelményeknek a közigazgatási hatósági eljárás nem felelt meg, mert a tényleges környezeti veszélyeztetés ténye sem az elsőfokú, sem a másodfokú közigazgatási határozat meghozatalának időpontjában már nem állt fenn. (Kúria Kfv.37.651/2014/5. számú ítélete indokolása).

Az alperesek - közigazgatási hatóságként - a teljesen nyilvánvaló és egyértelmű jogszabályi rendelkezést nemcsak helytelenül, hanem a kellő gondosság tanúsítása nélkül, nem az adott helyzetben elvárható eljárás mellett alkalmazva együttesen követtek el jogsértést. Ezért a kárfelelőségük egyetemlegesen áll fenn a 2012. november 28. és a 2013. március 21. közötti leállási időszakban a felperesnél előállt veszteség és elmaradt haszon (103.713.276,- Ft) erejéig.

Az elsőfokú ítélettel szemben minkét alperes fellebbezett. Az I.r. alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a vele szembeni kereset teljes elutasítását, másodlagosan az egyetemleges kötelezés mellőzését, harmadlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, míg negyedlegesen a teljesítési határidő meghosszabbítását kérte. A felrőhatóságát vitatva arra hivatkozott: a Korm r. 26.§ (1) és (5) bekezdése lehetőséget biztosított neki, hogy mérlegelési jogkörében intézkedést alkalmazzon. A jogalkalmazói tévedése abban állt, hogy a füstgáz kibocsátás kontrolljának a sósav-kibocsátás mérés elmaradásából eredő hiányt környezeti veszélyhelyzetnek minősítette. E tévedése ugyanakkor menthető, nem értékelhető olyan egyértelműnek és kirívónak, ami a polgári jogi kártérítési felelősségét is megalapozná, ezzel felrőható

magatartást nem valósított meg. Úgy járt el, ahogy az az adott helyzetben az egy környezetvédelmi hatóságtól elvárható. A kártérítési perben eljáró bíróságnak lehetősége van arra, hogy a közigazgatási perben megállapított jogsértést a jogkövetkezmények alkalmazása szempontjából eltérően értékelje. (BH2013. 44.) A hatósági jogalkalmazó szervek felelősségét nem lehet megállapítani akkor, ha a hatóság a mérlegelési jogkörében eljárva tévesen értelmezi a felperesnek súlyosan felróható jogellenes magatartás környezetre gyakorolt veszélyességét. Téves az elsőfokú ítéletnek az a megállapítása, hogy az ártalmatlanítási tevékenység megtiltása a mérőműszer javítása ellenére történt volna, mert az I.r. alperes a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. Tv. (Ket.) 50.§ (1) bekezdése, és 52.§ (2) bekezdése alapján jogszerűen kérte a felperestől a kalibrálási bizonyítvány és az összemérési jegyzőkönyv csatolását, amelyek az elsőfokú határozat meghozatalakor nem álltak rendelkezésre, azokat a felperes csupán utólag mellékelte. Az iratokat az I.r. alperes 2012. november 30-án felterjesztette a II.r. alpereshez elbírálásra, ezért már nem intézkedhetett a Ket. 103.§ (2) bekezdése szerint a határozatának visszavonásáról. Intézkedése ekként „a felróhatóság jogszabályi és gondossági mércéjének megfelelt”, emiatt nincs kártérítési felelőssége.

Amennyiben magatartása mégis felróható volt, úgy magatartása és a felperest ért kár bekövetkezése között nincs okozati összefüggés. Amennyiben ugyanis a felperes 2012. december 3-án - az összemérési jegyzőkönyv birtokában - visszavonta volna a fellebbezését, az I.r. alperes döntést hozhatott volna a tevékenység további folytatásáról, és ekkor a felperes ártalmatlanítási tevékenysége csupán 2012. november 28-tól 2012. december 3-ig (5 napig) szünetelt volna az utóbb bekövetkezett 114 nap helyett. A II.r. alperes az ügyintézési határidőt is túllépte, és ez volt a felperest ért kár releváns oka. Az elsőfokú bíróság nem értékelte a károkozásban az alperesek közrehatása arányát. (PK. 37. számú állásfoglalás) Nem tartozik egyetemlegesen helytállni a II.r. alperessel, hiszen nem közösen okoztak kárt, a két hatóság saját hatósági jogkörén belül külön gyakorolta a tevékenységét, melynek időbeli megosztása is elhatárolható, ezért a Ptk. 344.§-a alapján mellőzni kell az egyetemleges marasztalást.

A II.r. alperes fellebbezésében elsődlegesen az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatásával a kereset teljes elutasítását, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését kérte. Állította, hogy magatartása nem volt felróható, vitatta a magatartása és a felperest ért kár közötti okozati összefüggést, és a felperest ért kár mértékét is. Önmagában az a körülmény, hogy határozatának I. pontját a közigazgatási bíróság hatályon kívül helyezte, nem jelenti azt, hogy az így részben jogellenesnek minősített határozat meghozatala egyben felróható is neki. Vitatta az elsőfokú ítélet azon megállapítását, hogy a teljesen nyilvánvaló és egyértelmű jogszabályi rendelkezést helytelenül, kellő gondosság tanúsítása nélkül alkalmaztak volna. A jogszabály téves értelmezése, mérlegeléssel meghozott döntése önmagában jogellenes és felróható magatartást nem valósít meg, csupán a jogalkalmazó szervek kirívóan súlyos jogalkalmazási, jogértelmezési tévedése. A konkrét esetben a Korm.r. 26.§ (1) és (5) bekezdésében foglaltak alkalmazása, az egyes intézkedések közötti választás a hatóságként eljáró alperesek mérlegelési jogkörébe tartozott. Döntését a közigazgatási bíróság részben jogszabálysértőnek minősítette, de ettől függetlenül a II.r. alperes éppen az elvárható gondossággal járt el, amikor - a környezet és az emberi egészség védelmét előtérbe helyezve - a megfelelő levegőminőség folyamatos fenntartása és a további

környezetveszélyeztető üzemeltetési gyakorlat megszüntetése érdekében meghozta a határozatát. Amennyiben mégis tévesen értelmezte volna a jogszabályok szövegét, az olyan menthető jogalkalmazási tévedésnek minősül, ami önmagában felróható magatartást nem valósít meg.

Az elsőfokú bíróság megsértette a Pp.206.§ (1) bekezdését, mivel ítéletét a kár összezszerűsége tekintetében az elsőfokú eljárásban beszerzett aggályos és hibás szakértői véleményre alapította, valamint a Pp.177.§ (6) bekezdését és 182.§ (3) bekezdését is, amikor elutasította a más szakértő kirendelésére vonatkozó indítványát. **A beszerzett szakvélemény nem vette figyelembe**, hogy a felperes főtevékenysége valóban veszélyes hulladék kezelése, ártalmatlanítása, de emellett számos egyéb tevékenységet (hulladék újrahasznosítás, hulladék nagykereskedelem, nem veszélyes és veszélyes hulladék gyűjtése, egyéb hulladékkezelés) is végez, amiben az alperesi határozatok nem korlátozták. A szakvélemény anélkül állapította meg, hogy a perbeli esemény kapcsán kár érte a felperest, hogy annak bekövetkeztét a felperes nem bizonyította. Az elsőfokú ítélet az aggályos szakértői vélemény alapján tévesen jutott arra a következtetésre, hogy a felperest a leállási időszakban 66.661.7895,-Ft veszteség érte, és egyidejűleg 37.051.491,-Ft haszontól esett el. A leállítási időszak tekintetében veszteségként megállapított 66.661.7895,-Ft összegben olyan tételek szerepelnek, amelyek nincsenek okozati összefüggésben az alperesek által meghozott határozatokkal. Ezek olyan általános - minden évben - a felperes által folytatott minden tevékenység végzése során szükségszerűen felmerülő készkiadások, melyek nincsenek összefüggésben a tiltott, majd felfüggesztett ártalmatlanítási tevékenységgel. Nem a felperes valamennyi tevékenysége folytatásához szükséges teljes ráfordítás érvényesíthető kárként, továbbá e tételek a leállítási időszakot követően is a felperes rendelkezésére álltak, nem váltak használhatatlanná a négy hónapos leállás alatt, azokat a mérlegben az eszköz oldalon változatlanul a készletek között kell szerepeltetni. A leállás időszakában kifejezetten megtakarítást eredményezett a felperesnél a szállítás, rakodás, raktározás költsége, és a szellemi dolgozók bérköltsége. A bérköltséggel kapcsolatos tételek teljes összegét a beszerzett szakvélemény indokolatlanul minősítette kárnak, azokból csak azok érvényesíthetők, amelyek a tiltott, majd felfüggesztett ártalmatlanítási tevékenységhez kapcsolódnak. Az egyéb hulladék ártalmatlanítási tevékenység címén elszámolt 28.556.118,-Ft összegre vonatkozó azon magyarázat, hogy az a jelentős piacvesztés megelőzése érdekében felmerült a „normál működés során meg nem jelenő költség”, nem elég konkrét, így ez sem érvényesíthető kárként, hasonlóképpen a terv szerinti értékcsökkenés címén elszámolt 15.802.491,-Ft. Ez utóbbi az alperesek magatartástól független, időszakonként folyamatosan felmerülő költség. Az elsőfokú ítélet - a szakvélemény alapján - elmaradt vagyoni előnyként határozta meg a kimutatott veszteséget, és az elmaradt hasznot is. Ehhez képest a költségek és a kiadások oldalon a felperes valamennyi kiadását és költségét szerepelteti, de a bevételi oldalon csupán a „hulladékgyűjtésből-előkezelésből” származó bevételt. Miután a leállítási időszakában kimutatható 143.311.492,-Ft költség és 4.599.043,-Ft egyéb ráfordításhoz képest, csupán 81.248.749,-Ft bevétele volt a felperesnek, a szakértő vélemény alapján az ítélet a kettő különbözeteként 66.661.786,-Ft veszteséget állapított meg: tévesen. E veszteség megállapítása során ugyanis valamennyi kiadást állította szembe a szakvélemény a hulladékgyűjtésből, előkezelésből származó bevételekkel annak ellenére, hogy a felperes más bevételekkel járó tevékenységet is végez, ezért a leállítási időszakára kimutatott üzemi eredmény nem mutat reális képet, mert az összes kiadással az összes bevételt kellett volna

szembeállítani. A kimutatott veszteséggel a felperes lényegében elmaradt bevételt kíván érvényesíteni, ami nem azonos az elmaradt vagyoni előnnyel. A felperes 2010-2015. évekre vonatkozó eredmény-kimutatásai alapján az állapítható meg, hogy a felperes üzemi eredménye 2011 évben 21.872.000,-Ft, 2012. évben 1.892.000,-Ft, 2013. évben -24.356.000,-Ft, az adózott eredménye 2011 évben 24.091.000,-Ft, 2012 évben 4.414.000,-Ft, és 2013 évben -11.824.000,-Ft volt. Ebből megállapítható, hogy a felperes 2011 és 2012 évben nem volt veszteséges, és 2013 évben is jóval kisebb összegű a vesztesége, mint a szakvéleményben kimutatott 66.661.785,-Ft. Ez önmagában kétségessé teszi a szakvéleményt számszakilag és módszertanában is, hiszen csupán négy hónap időtartamra mutatott ki az éves eredmény-kimutatásban szereplő összeget jelentősen meghaladó összegű veszteséget. A kár mértéke megállapításának alapjául szolgáló dokumentumokat a felperes bocsátotta a szakértő rendelkezésére, de nem ismert, hogy ezek mik voltak, ezért a szakvélemény adatai nem is ellenőrizhetők. A szakvélemény az 1. és 3. viszonyítási időszakban elért üzemi eredmény számtani átlagát véve határozta meg a felperesnek az elmaradt hasznát 37.051.491,-Ft-ban a leállítási időszakra nézve, mely módszer nem tekinthető olyan reális és ellenőrizhető adatnak, ami az ítélkezési gyakorlat alapján a tényleges haszonkiesés mértékét megfelelően igazolhatná. Az a körülmény, hogy a felperes az 1. és 3. viszonyítási időszakban haszonra tett szert, még nem jelenti azt, hogy ezen időszakokban ténylegesen realizált hasznok egyszerű számtani átlagával kiszámított összeg valóban realizálódott volna nála a leállítással érintett időszak alatt. Az elsőfokú ítélet alapjaként elfogadott szakértői vélemény a veszteség és az elmaradt haszon kiszámítása során tévesen az üzemi eredményt vette alapul. Az üzemi tevékenység eredménye nem mutat reális képet a felperes működésének nyereséges, vagy veszteséges voltáról, ehhez a veszteség és az elmaradt haszon számításánál az adózott eredményekből kellett volna kiindulni, és ebből kellett volna a felperes tényleges kárát meghatározni. A szakvélemény a leállítási időtartama, illetve az azt megelőző és követő év azonos időtartamának üzemi eredményeiből indult ki. E három időpontra vetített adatok csupán négy hónapot ölelnek fel, nem a felperes teljes évi gazdálkodását tükrözik. Az érintett 2011-2013. teljes gazdasági (naptári) évek ehhez képest eltérő nagyságrendű adatokat tartalmaznak a felperes közzétett beszámolói szerint. Ebből következően aggályos, hogy amennyiben a felperes közzétett beszámoló szerint a teljes évi gazdálkodás adatai kisebb mértékű eredményt tükröznek, akkor egy ennél jóval rövidebb (négy hónapos) időszak miképpen mutathat magasabb összegű (pozitív vagy negatív előjelű) üzemi eredményt.

A felperes által közzétett éves beszámolók üzemi eredményre vonatkozó adatait alapul véve, és azokra alkalmazva a szakértő által is alkalmazott számtani átlagolás módszerét, az lenne megállapítható, hogy a felperesnek nincs is elmaradt haszna. Az adózott eredményeket figyelembe véve is jelentős különbség mutatkozik a szakvéleményben megállapított elmaradt haszonhoz képest. A felperes 2010-2015. évi (vagyis hat üzleti évre) vonatkozó üzemi eredményének éves átlaga 18.222.000,-Ft, míg ugyanezek évek adózott eredményének átlaga 24.753.000,-Ft, amelyek szintén jelentősen alacsonyabbak a szakértői véleményben közel négy hónapra meghatározott 37.051.491,-Ft összegű elmaradt haszonnál.

Az I.r. alperes fellebbezésére előadta, hogy amennyiben az I.r. alperes nem hozta volna meg a jogvitára okot adó elsőfokú határozatát, akkor másodfokú eljárásra sem került volna sor, ezért amennyiben a felperest kár érte, úgy azt az alperesek közösen okozták.

A felperes fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú ítélet fellebbezett részének a helybenhagyását kérte. Álláspontja szerint az alperesek eljárásának jogellenessége már nem tárgya a jelen eljárásnak, jogerős ítéletek állapították meg az alperesi határozatok jogszerűtlenségét. Kára amiatt következett be, hogy az alperesek jogellenes határozatai miatt a „leállási időszakban” lényegesen kevesebb hulladékot tudott átvenni előkezelésre, illetve ártalmatlanításra, mint „normál” működés mellett. A veszteség kimutatása körében előadott II.r. alperesi érveléssel szemben hangsúlyozta, hogy minden felmerült készkiadás összefüggésben van a megtiltott, felfüggesztett ártalmatlanítási tevékenységgel, ami a főtevékenysége. A tiltó határozat miatt nem tudta a hulladékégetési tevékenységét végezni, amelytől függetlenül a működési költségei - leszámítva az égetéshez felhasznált segédanyagok, és az égetés során képződő maradékanyagok költségeit - megmaradtak. A hulladékégető főtevékenységének megtiltása, (felfüggesztése) miatt csak veszteséggel tudott működni, mert égetésből származó árbevétele nem volt, az előkezelésre átvett hulladékokból származó bevétele pedig a normális működési bevételének csak a töredéke. A leállás időszakában elért megtakarításokat és bevételeket a szakvélemény figyelembe vette. Az egyéb hulladékártalmatlanítási tevékenység címén elszámolt összegeket, konkurens cégek számlázták ki neki, amit közvetített szolgáltatásként továbbszámlázott a hulladéktermelőknek. A kár a leállítás négy hónapja alatt érte, ezért a teljes év üzemi eredményét nem lehet figyelembe venni, mert azt a teljes év során számos tényező befolyásolja. A 2012-es teljes üzemi évben elért - a korábbi éveknél jóval kevesebb - üzemi eredmény a leállítást megelőző nyereséges 11 hónapos működésnek köszönhető. A 2013-as évben elért negatív (-24.356.000,-Ft) üzemi veszteség pedig nyilván azért kevesebb, mint a leállítás időszakában, mert a főtevékenység újrarendelése utáni 8 hónapban az égető nyereséges működése enyhítette a négy hónap negatív eredményét, ami a működés tiltása nélkül jelentős nyereséget mutatott volna. Az üzemi eredmény és az adózás előtti, valamint az adózott eredmény II.r. alperes általi összevetése elfogadhatatlan, a pénzügyi műveletek eredménye, amit valóban figyelembe kell venni az adózás előtti eredmény **meghatározása során**, teljesen független a tényleges működés üzemi eredményétől.

* * *

Előrebocsátja az ítélet tábla, hogy az elsőfokú ítéletet a Pp. 253.§ (3) bekezdése alapján a fellebbezési kérelem és ellenkérelem korlátai között bírálta felül. Ennek alapján - fellebbezés hiányában - a felülbírálat nem érintette az elsőfokú ítéletnek a felperes keresetét az elsőfokú ítéletben foglalt marasztalást meghaladó részében elutasító, valamint a szakértői díj megállapítására és kiutalására vonatkozó, első fokon jogerőre emelkedett rendelkezéseit.

Az így elbírált fellebbezés a jogalap körében nem alapos, az összecszerűség tekintetében annyiban alapos, hogy ennek körében az elsőfokú bíróság az érdemi döntés meghozatalához a szükséges mértékben a tényállást kellően nem tisztázta, a rendelkezésre álló adatok alapján ebben megalapozott érdemi döntés nem hozható. A követelés összegére nézve a bizonyítási eljárás nagyterjedelmű megismétlése, illetve kiegészítése szükséges, amire a per tárgyalását az elsőfokú bíróságnak a Pp.253.§ (4) bekezdésének utolsó fordulata alapján folytatnia kell.

A kereset jogalapja:

Az ítélet tábla megítélése szerint az elsőfokú bíróság a keresettel érvényesített jog fennállása (jogalapja) tekintetében az általa e körben helyesen megállapított tényállás alapján helyes jogkövetkeztetésre jutott az alperesek egyetemleges kártérítési felelősségét illetően.

A felperes keresetében a Ptk.354.§ (4) bekezdése alapján - közigazgatási jogkörben okozott - azt a kárát érvényesítette, amit őt az alperesek azon jogellenes hatósági eljárása következtében érte, hogy a hulladékártalmatlanítási tevékenységét megtiltották, illetve felfüggesztették.

Az elsőfokú bíróság helytállóan mutatott rá, hogy a közigazgatási jogkörben okozott kár megtérítésének akkor van helye, ha annak az erre vonatkozó speciális (Ptk. 349.§ (1) bekezdés) feltételei mellett a polgári jogi kártérítési felelősség általános (Ptk.339.§ (1) bekezdés) feltételei is fennállnak. Ezek pedig valóban a közigazgatási hatóság e tevékenysége körében tanúsított jogellenes magatartása, a kár bekövetkezése, e kettő közötti okozati összefüggés, a felróhatóság, továbbá a kár rendes jogorvoslattal történő elháríthatatlansága, vagy a rendes jogorvoslati lehetőségek igénybevétele. A felsorolt tényállási elemek konjunktívak, bármelyik hiánya esetén a keresetet el kell utasítani.

A felek között az nem volt vitás, hogy a fellebbezéssel érintett kártérítési igény vonatkozásában a felperes a számára sérelmes közhatalmi tevékenység során meghozott közigazgatási határozattal szemben a rendes perorvoslati lehetőségét kimerítette, vagyis a kártérítés különös feltétele teljesült. A PK. 43. számú állásfoglalás alapján az államigazgatási jogkörben okozott kár megtérítése iránti per megindításának nem előfeltétele az államigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata, mint „nem rendes” jogorvoslati lehetőség kimerítése (Pp.XX. fejezet). A konkrét esetben azonban erre is sor került, és a közigazgatási bíróság a felperes által sérelmezett alperesi közigazgatási határozatok jelen per szempontjából releváns rendelkezéseit jogszabályba ütközőnek találta és hatályon kívül helyezte. A közigazgatási perben hozott jogerős ítéletek a jelen perre is irányadók annyiban, hogy az ott megállapított jogellenesség körében kötik a bíróságot.

Ettől függetlenül a kártérítési felelősség további feltétele a jogellenesség mellett a felróhatóság is, amit az általános felelősségi szabály alapján kell vizsgálni. Ennek határait kijelölő bírói gyakorlatot az elsőfokú bíróság kimerítően és helytállóan ismertette. A jogalkalmazói szerv felelősségét (felróhatóságát) **csak a kirívóan súlyos jogalkalmazási és jogértelmezési tévedés alapozza meg** (BDT2008. 1817.). A tévedések súlyának értékelésére általában akkor kerül sor, amikor a jogalkalmazás során tényállást kell megállapítani, jogszabályokat kell értelmezni, és ezek egybevetésével kerül sor a döntés meghozatalára. Önmagában a jogszabály eltérő (BH1996. 311.) vagy téves (BH2000. 55.) értelmezése, a bizonyítékok téves értelmezése (BH2000.55.) nem vezet a közigazgatási hatóság felróhatóságának, és ezen keresztül a kártérítési felelősségének a megállapításához. Mindebből az is következik, hogy nincs akadálya annak, hogy ugyanazt a jogszabálysértést, melyet a közigazgatási jogi jogkövetkezmény levonása során a közigazgatási bíróság is értékelt, a kártérítési per bírósága az abból származó, de a polgári jogi jogkövetkezmények alkalmazása szempontjából eltérő súlyosságúnak értékelje. A közigazgatási jogkörben okozott kártérítés iránti perben azt kell megítélni, hogy a közigazgatási határozat bírósági

megtámadása iránti perben megállapított jogszabálysértés mennyiben értékelhető felróható magatartásként, és ezzel okozati összefüggésben keletkezett-e a felperesnek kára. Ennek során a kártérítési per bíróságát kötik a közigazgatási bíróságnak a hatósági eljárásban feltárt jogszabálysértéssel kapcsolatos megállapításai, melyekkel szemben nem állapíthatja meg, hogy az ott megjelölt jogszabálysértés nem történt meg. A kártérítési per bíróságát csupán a közigazgatási bíróságnak a megállapított szabálysértés minőségére, súlyára vonatkozó megállapításai nem kötik. (BH2013. 44.)

Mindezek alapján tehát az elsőfokú bíróságnak a rendelkezésre álló bizonyítékok mérlegelésével abban kellett állást foglalnia, hogy az alperesek a hatósági eljárásuk során követtek-e el kirívóan súlyos jogalkalmazási, vagy jogértelmezési tévedést. Arra helytállóan hivatkoztak az alperesek fellebbezésükben, hogy a jogszabály eltérő, vagy téves értelmezése önmagában nem alapozza meg a felróhatóságukat. Ugyanakkor a konkrét esetben nem erről volt szó.

Az elsőfokú bíróság helytállóan indult ki abból, hogy a közigazgatási bíróságok az alpereseknek a határozataik meghozatalához vezető hatósági eljárását mely okokból, és miért találta jogszabálysértőnek. E megállapítások ugyanis - a kifejtettek szerint - a per bíróságát is kötik. Ennek során helytállóan mutatott rá, hogy a jogerős közigazgatási bírósági ítéletek szerint:

„Az alperesek a mérőműszer meghibásodásának tényét tévesen értékelték környezetveszélyeztetésnek, veszély fennállását csak az egyedi körülmények feltárásával, majd azok értékelésével, lehetett volna csak megállapítani, de ezt az alperesek elmulasztották. Az I.r. alperes által a mérőműszer visszaszerelésének napján elvégzett ellenőrzés során sem a környezeti károsodás, sem a környezeti veszélyeztetés ténye nem került alátámasztásra, az I.r. alperes az egyedi körülmények vizsgálata és értékelése helyett feltételezésekre alapította a határozatát, a tényállás nem tisztázta. Mind az elsőfokú, mind a másodfokú közigazgatási határozat jogsértő volt, mert akkor írták elő a jogszabályban foglalt, egyébként nem is kötelező, csak választható intézkedést, amikor annak feltételei egyértelműen hiányoztak. Az elsőfokú közigazgatási határozat meghozatalának időpontjában a mérőműszer már kijavítva és kalibrálva működött, így az azonnali hatályú tiltó rendelkezés - a feltáratlan tényállás függetlenül is - mindenképpen jogellenes volt. A II.r. alperes a másodfokú határozatában szintén indokolatlanul rendelte el a tevékenység felfüggesztését, holott a tiltás mellőzéséről kellett volna határoznia, emellett az ügyintézési határidőt is indokolatlanul túllépte, mulasztását kimenteni nem tudta. A Korm. r. 26. § (1) és (5) bekezdései alapján nem volt kötelező elem sem a tevékenység korlátozása, felfüggesztése, sem annak megtiltása. E választható intézkedések közül akkor célszerű bármelyik alkalmazása is, ha attól eredmény várható. A perbeli esetben e követelményeknek az alperesek közigazgatási hatósági eljárása nem felelt meg, mert a tényleges környezeti veszélyeztetés ténye sem az elsőfokú, sem a másodfokú közigazgatási határozat meghozatalának időpontjában már nem állt fenn.”

Egy olyan súlyú jogkövetkezményekkel járó közigazgatási hatósági döntés előtt, mint a perbeli volt, a hatósággal szemben alapvető elvárás a tényállás tisztázása. Ennek elmaradása ezért a konkrét esetben kirívóan súlyos jogalkalmazási hiba.

Mindezek alapján az volt megállapítható, hogy az alperesek a határozataik meghozatala körében nem úgy jártak el, ahogyan az egy jogalkalmazó hatóságtól az adott helyzetben általában elvárható, vagyis magatartásuk (eljárásuk) - a kártérítési felelősségüket megalapozó módon - a jogellenességen túl felróható is volt.

Az alperesek fellebbezésével kapcsolatosan az ítéletábra rámutat arra, hogy e felróható magatartásukat nem teszi menthetővé a Kvt. alkalmazási körében érvényesülő elővigyázatosság elve, mert a környezetvédelmi hatóság feladata éppen az, hogy ez az elv olyan törvényes hatósági eljárási keretek között érvényesüljön, ahol a jogalkalmazó ezt az elvet az ügyféljogokkal is megfelelően össze tudja egyeztetni. Tévesen hivatkoztak az alperesek arra is, hogy mérlegelési jogkörükben eljárva hoztak döntés, mert valójában a tényállás megállapítása helyett „mérlegeltek”, vagyis úgy alkalmaztak egyébként valóban mérlegelésen alapuló jogkövetkezményt határozataikban, hogy nem álltak fenn annak alkalmazásának a jogszabályban előírt feltételei.

Nem tévedett az elsőfokú bíróság akkor sem, amikor az alperesek károkozó magatartására figyelemmel a Ptk. 344.§ (1) bekezdése alapján az alpereseknek a károsult felperessel szembeni egyetemleges kártérítési felelősségét állapította meg. A közös károkozásnak a Ptk. 344.§ (1) bekezdésében meghatározott szabályai ugyanis akkor alkalmazhatók, ha az egyes károkozó magatartások oly módon összefüggnek egymással, hogy mindegyikük a károsodáshoz vezető oksági folyamatban jogi okból elválaszthatatlan részese. A konkrét esetben pedig e feltétel fennállta megállapítható, hiszen az alperesek magatartása értelemszerűen nem választható el egymástól, az I.r. alperes jogszerűtlenül meghozott határozata tette szükségessé a II.r. alperes határozatának a meghozatalát, amely az elsőfokú határozatot csak az ügyintézési határidőt túllépve bírálta el, és szintén jogsértő határozatot hozott. Az alperesek határozatai együttesen vezettek ahhoz, hogy a felperes a hulladékártalmatlanítási tevékenységét annak jogszabályba ütköző megtiltása, illetve felfüggesztése miatt a keresettel érintett időszakban nem tudta folytatni.

Mindezek alapján az elsőfokú bíróság helytállóan állapította meg, hogy az alpereseket egyetemleges kártérítési felelősség terheli a felperesi hulladékártalmatlanítási tevékenység gyakorlásának megtiltása, illetőleg felfüggesztésével okozati összefüggésben - helyesen - 2012. november 29. és 2013. március 21. között keletkezett felperesi károkért.

A felülbírálat tárgyát képező kereseti követelés összepszerúsége:

A kereset összepszerúsége tekintetében azonban tévedett az elsőfokú bíróság, amikor az elsőfokú eljárásban beszerzett, és általa tévesen aggálytalannak tekintett szakvélemény alapján, az abban meghatározott összegű elmaradt haszon, és „veszteség” megfizetésére kötelezte az alpereseket.

A Ptk. 355.§ (4) bekezdése sorolja fel a kárként érvényesíthető igények körét, de ezek között a „veszteség” nem szerepel. A felperes a fellebbezési tárgyaláson úgy nyilatkozott, az elmaradt haszon (vagyon előny mellett) „veszteség” címén megjelölt követelése valójában a Ptk.355. (4) bekezdése szerinti, nála olyan „feleslegesen” felmerült költség, amit az alperesek károkozó magatartása okozott, és ezek megfelelő árbevétele, a költségek fedezete

nem teremődött meg. Az elsőfokú bíróság - és az ítélkezése alapjaként elfogadott szakvélemény sem - e megközelítésből vizsgálta és ítélte megalapozottnak a felperes ezen igényét, hanem elmaradt haszonként.

Kétségtelen, hogy a felperes a Ptk. 355.§ (4) bekezdése alapján a teljes kárának a megtérítését követelheti, ami a konkrét esetben áll egyrészt a károkozás folytán keletkezett tényleges kárából (költségekből), továbbá ezen felül az elmaradt hasznából, vagyis a nyereségből, amitől a károkozás miatt elesett. Ilyen esetben az irányadó bírói gyakorlat szerint a károsult a piaci viszonyok tükrében számított elmaradt bruttó árbevételt követelheti, mert az fedezi a termelési költséget, továbbá a nyereséget is. Nem követelheti azonban azokat a termelési költségeket, amelyek éppen a káresemény miatt már nem merültek fel, és levonásba kell helyezni a számított (becsült) elmaradt árbevételből a ténylegesen egyébként keletkezett árbevételét. (Szegedi Ítéltábla: Pf.III..../2007/9.) A konkrét esetben a felperes a keresetét nem ilyen módon, hanem más számítási módszerrel terjesztette elő, és lényegében a keresettel érintett időszakra a becsült (az előző és követő év hasonló időszakában elért) és a perbeli időszakban elmaradt „üzemi eredménye” megtérítését kérte, és azoknak a költségeknek a teljes megtérítését is, melyek számításai szerint az elért üzemi eredmény mérleg sorban összesítve negatív előjellel mutatkoztak.

Az elsőfokú eljárásban kirendelt szakértő a szakvéleményében is rögzítetten - lényegében kritika nélkül - elfogadta a felperest ért kár számításának ezt a módszerét, hiszen akként nyilatkozott, hogy „a kár összegének meghatározásához a felperes gondolatmenete megfelelő.”

Önmagában helytálló az elsőfokú bíróságnak az a megállapítása, hogy a szakértői kompetenciába tartozik a szakvélemény elkészítése módszerének megválasztása.

A konkrét esetben az elsőfokú eljárásban kirendelt szakértő szakvéleménye a felperes elmaradt hasznára és „veszteségére” nézve is - a szakvélemény kiegészítései és a szakértő személyes meghallgatása ellenére - aggályos maradt, a részletesen megtett alperesi észrevételekre nem adott megnyugtató választ, végső megállapításaihoz is nyomatékos kétség fér. (Pp.182.§ (3) bekezdése)

Ilyen nyomatékos kétséget ébreszt önmagában az a körülmény, hogy a szakvéleményben négy hónapos időtartamra meghatározott (becsült) felperesi üzemi eredmény 37.051.491,-Ft. Ezt az összeget egy éves időtartamra vetítve mintegy 111.000.000,-Ft összegű üzemi eredmény mutatkozna a felperesnél. A II.r. alperes fellebbezésében felhozott 2000-2015. évekre vonatkozó felperesi eredmény-kimutatás alapján megállapítható, hogy a felperes éves szintű tényleges üzemi eredményei - figyelembe nem véve a leállás időszakával érintett éveket - ennek az összegnek nagyságrendekkel alatta maradtak, azok átlagosan 20.000.000,-Ft és 50.000.000,-Ft körül voltak. Ezen adatok alapján a szakvéleményben meghatározott mértékű üzemi eredmény mint elmaradt haszon kétségesnek mutatkozik, ez megkérdőjelezi a szakvélemény megalapozottságát, végső megállapításához nyomatékos kétség fér.

A fent említett eltérésnek lehet az oka az a felperes által előadott körülmény, hogy a perrel érintett időszakban (decembertől-márciusig) a felperesi hulladékártalmatlanítási tevékenység „intenzívebb”, de ezt az alperesek vitatták, a kirendelt szakértő pedig a felperesi üzemi tevékenység „szezonális jellegét” egyáltalán nem vizsgálta, adatokkal nem támasztotta alá. Ilyen következtetésre a felperes által 6/F/11. szám alatt csatolt kimutatás alapján sem lehet

jutni. Megjegyzi az ítélet tábla, hogy a fellebbezési tárgyaláson a szakértő által megállapított (becsült) üzemi eredmény alapján számítható éves üzemi eredmény és a valós üzemi eredmények közötti kirívó különbségre a felperes törvényes képviselője azt a magyarázatot adta, hogy az eltérésnek az lehet az oka, hogy a felperes a perbeli körülményekre figyelemmel 2013. évben csak egy karbantartást végzett a szokásos kétfő helyett. Az így „megspórolt” karbantartás 50.000.000,-Ft-os költsége miatt mutatkozik „nagy” a szakértő által meghatározott üzemi eredmény. Amennyiben ez valóban így van, úgy ebben az esetben ezt a termelési költségeket - a fent kifejtettek szerint - ami éppen a káresemény miatt már nem merültek fel a felperesnél, levonásba kellett volna helyezni a számított (becsült) elmaradt árbevételből, de a konkrét esetben a beszerzett szakértői véleményből megállapíthatóan erre sem került sor.

Az elsőfokú bíróság helytállóan mutatott rá, hogy elmaradt üzleti haszon megállapítására csak konkrét igazolható adatok (könyvelési bizonylatok, közzétett eredmény-kimutatások, adóbevallások) alapján kerülhet sor, amelyből a károsodási időszak előtti évek, és követő évek azonos tevékenységből származó jövedelme pontosan levezethető. Adott esetben amennyiben erre szükség van figyelembe kell venni a változás esetleges trendjét is. A konkrét esetben emiatt részben helytállóan járt el a szakértő, amikor a leállítást megelőző és követő időszakot is vizsgálta. Ugyanakkor ennek körében nem kizárólag a felperesi tevékenység leállítással érintett azonos időszakát (ugyanazt a négy hónapot) kellett volna vizsgálat alá vonni, hanem a kieséssel nem **érintett teljes gazdasági éveket**. Az így kapott adatokból kellett volna megfelelő következtetést levonni a felperesnek a perbeli tiltással (felfüggesztéssel) érintett időszakban reálisan kimutatható (megbecsülhető) elmaradt hasznára.

Az elmaradt haszon mértékének a meghatározása ugyanis mindig becsléssel történik, ami annak a megállapítására irányul, hogy a károkozó körülmény hiányában - a rendelkezésre álló előző és követő évek igazolt adatai alapján - a károsult a valószínűséggel határos módon milyen költségekkel csökkentett tiszta nyereséghez jutott volna. Az elmaradt haszon megfizetésére pedig akkor kötelesek a károkozó alperesek, ha az elmaradt haszon nagy valószínűséggel gyarapította volna a felperes vagyonát. Ugyanakkor a becsült adatok helytállóságának a vizsgálata során, az azokból levont szakmai következtetések megalapozottságának a vizsgálata során mindig nagyfokú körültekintéssel kell eljárni, az esetleges aránytalanságot eredményező hibalehetőség kizárására kell törekedni. E követelménynek az elsőfokú eljárásban beszerzett szakvélemény és az arra alapított elsőfokú ítélet nem felel meg.

A felperes elmaradt hasznának a reális megállapítására ugyanis a szakvélemény által vizsgált - előző és követő év azonos - négy hónapos viszonyítási időszakai önmagukban alkalmatlanok. Részben az összehasonlításként alapul vett bázisidőszakok rövid időtartama miatt, részben pedig azért, mert valóban lehetnek „szezonális” eltérések adott éven belül a felperes hulladékártalmatlanítási tevékenységében, aminek torzító hatását ki kell küszöbölni, és az átlagos adatokat kell figyelembe venni. A szakértő által alkalmazott bázisidőszak elégtelen voltára megfelelő módon rávilágít az az irreális különbség, ami a szakvélemény alapján megállapítható (becsült) éves üzemi eredmény és a felperes éves szintű valóságos üzemi eredményei között mutatkozik.

A szakvélemény nem csupán az elmaradt haszon, de a megállapított „veszteség” körében is aggályos. E költségeknél a szakértő egyáltalán nem vizsgálta meg tételesen, hogy azok valóban és kizárólag a perrel érintett időszak szükséges költségeinek minősíthetők-e. Az (esetleges) „áthúzódó” költségek egyébként azt indokolják, hogy az elmaradt haszon számítása során a teljes gazdasági év adataiból kell kiindulni.

Költség címen is csupán a felmerült (és „feleslegesen” kifizetett), meg nem térült költségeket lehet érvényesíteni, amilyen lehet a szükségszerűen kifizetett munkabér, közüzemi díjak stb. A szakértő tévesen idesorolta (a „veszteség” körében) a leállással érintett időszak „terv szerinti értékcsökkenését” is. Az értékcsökkenési leírás egy könyvviteli-számviteli eljárás. Alkalmazását az teszi szükségessé, hogy a vállalkozások által vásárolt vagyontárgyak beszerzésére fordított költség meghatározott értékhatáron felül nem számolható el egy összegben a beszerzés évében az adóalappal szemben az adóalapot csökkentő tételként. Az értékcsökkenési leírás alkalmazásával az adózó a beszerzési költség meghatározott hányadát számolja el a beszerzés évében és az azt követő években az adóalappal szemben, ily módon nem egy időpontban és egy összegben csökkentheti az adóalapot és a befizetett adót, hanem több év alatt arányosan. Az értékcsökkentési leírás alkalmazása azonban nem eredményez a vagyontárgy hasznosításával felmerülő tényleges kiadást (költséget) ezért az tényleges költségként sem érvényesíthető a károkozó alperesekkel szemben.

Mindezek alapján megállapítható, hogy a részben feltételezéseken, részben kellően alá nem támasztotta adatokon alapuló, többszöri kiegészítés ellenére is aggályos szakvélemény nem szolgálhat alapul a felperes által érvényesíteni kívánt elmaradt haszon, és költségek mértékének megállapításához, így a II.r. alperes alappal kifogásolta fellebbezésében, hogy az elsőfokú eljárásban az indítványa ellenére is elmaradt a másik szakértő kirendelése. (Pp.182.§ (3) bekezdés)

Mindezek alapján az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét megváltoztatta, és a Pp.253.§ (2) bekezdése és a Pp.213.§ (3) bekezdése szerint közbenső ítélettel az alperesek egyetemleges kártérítési felelősségét - a rendelkező részben foglaltak szerint - megállapította. Egyúttal mellőzte az elsőfokú ítéletnek az elsőfokú perköltségre, és a feljegyzett illetékre vonatkozó rendelkezését, ennek mértékéről és viseléséről az elsőfokú bíróságnak az eljárást befejező határozatában kell majd döntenie.

Az elsőfokú bíróság a felperest megillető követelés összege tekintetében megfelelő bizonyítást nem folytatott le, így a követelés összegére nézve a per tárgyalását az elsőfokú bíróságnak a Pp.253.§ (4) bekezdésének utolsó fordulata alapján folytatnia kell.

Ennek során az elsőfokú bíróságnak a felperes elmaradt hasznának és érvényesíthető költségeinek bizonyítása (meghatározása) körében **másik** - megfelelő kompetenciával rendelkező - **igazságügyi szakértőt kell kirendelnie**. Az irányadó bírói gyakorlat szerint a gazdálkodó szervezet elmaradt haszonnak megfelelő kára megítéléséhez közgazdasági, könyvszakértői szakértelem szükséges. (Legfelsőbb Bíróság, Gfv.IV.30.276/1998.)

Az elmaradt haszon meghatározása során a szakértőt fel kell vinni arra is, hogy a már beszerzett szakvéleményhez képest összehasonlító bázisidőszakként - a kifejtetteknek

megfelelően - szélesebb időszakot, és teljes gazdasági éveket vegyen figyelembe, ne csupán a leállítást megelőző és követő év azonos időszakát. Ennek vizsgálata során pedig be kell szerezni a felperes éves beszámolóit is.

A felperes által igényelt „meg nem térült” költségek körében is ki kell terjeszteni a szakértői bizonyítást. Ennek körében meg kell határozni - figyelemmel az alperesek által e körben előadott védekezésre is - hogy az igényelt költségek közül melyek azok, amelyek valóban az alperesek jogellenes magatartásával okozati összefüggésben, valós (tényleges) kiadásként merültek fel a felperesnél, és amelyekre az elmaradt hasznót meghaladóan is alappal tart igényt, mert azok nem térültek meg.

Az így lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként lehet állást foglalni a felperest az alperesek jogellenes magatartásával okozati összefüggésben ért, és általa érvényesíteni kívánt kár összegszerűségéről.

Az alperesek fellebbezése a jogalap tekintetében eredménytelen volt, ezért Pp.239.§-a folytán alkalmazandó Pp.78.§ (1) bekezdése és 82.§ (1) bekezdése alapján egyetemlegesen kötelesek a felperesnek a jogi képviseleti díjból álló másodfokú perköltségét megfizetni. Ennek összegét az ítélet tábla a 32/2003. (VIII:22.) IM. r. 3.§ (2) (3), és (5) és (6) bekezdése alapján - a per egyéb adataira figyelemmel - a kifejtett ügyvédi munka mérlegelésével Áfa-val növelten 127.000,- forintban állapította meg.

G y ő r , 2017. március 22.

Dr. Szalai György sk. a
tanács elnöke

Dr. Bajnok István sk.
előadó bíró

Dr. Ferenczy Tamás sk.
bíró

A kiadmány hitelül
kiadó: